

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CLXV. De eo qui filiæ suæ Officium vacabile in dotem constituit, cum pacto quod si Officium vacauerit per obitum domini, seu principalis qui habet titulum officii, Gener qui medietatem pretii in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

tem; quam tamen in omnibus sequi debemus tanquam reginam & dominatricem in omni dispositione testamentaria: l. in conditionibus, ff. de condit. & demonstrat. cum similibus.

6 Tertiò videtur demonstratiuè probari, filiam nihil aliud teneri conferre ultra dotem restitutam, nisi solam actionem inanem ob inopiam patris, quoad residuum dotis non restituta. Nam de jure collatio non ad alium finem est introducta, nisi ad seruandam æqualitatem inter liberos: l. ut liberis, §. illud, C. de collat. l. sui, C. comm. utriusque judicij, Gomez in l. 29. Tauri, num. 1. versic. ratio vera: Vital. Nemaufen. in tract. de collat. tit. de person. n. 1. Castillo de coniect. ultim. volunt. cap. 16. num. 42. lib. 4.

7 Sed de jure filia non esset æqualis, nisi audiretur conferre volens solam actionem dotis, licet inanem, per text. expressum in dicta auct. quod locum, C. de collat. & in §. illud quoque, in auct. de æqualitate dotis, & in l. secunda, §. de illis, ff. de collat. honor. in illis verbis, Vir bonus autem non sit arbitraturus conferendo id quod nec habet, nec dolo, nec culpa desit possidere.

Ergo similiter in casu nostro, vt dicta filia sit æqualis aliis, secundum intentionem testatoris, videtur dicendum quod loco dotis amissa sufficit quod conferat actionem inanem, itavt quælibet ex succedentibus tertiam partem jacturæ sustineat.

8 Quartò, quia testator in prælegato dictæ dotis mandat dictam Catharinam teneri imputare in dotem maternam summas dotales per eum solutas; postea verò in substitutione vniuersali, mandat fieri debere collationem dotium casu substitutionis adueniente, faciens tantum mentionem de summa donata & constituta, non adiectis illis verbis quæ apposita fuerant prælegato, En præceptum ce qui leur en a payé: cum ergo clausulam illam non adiecerit in illa secunda parte, videtur quod noluerit fieri talem deductionem, quia si voluisset, hoc vtiq; expressisset in secunda parte, quemadmodum expressit in prima: Sord. conf. 554. num. 11. & 12. & conf. 120. num. 46. Tiraquell. in l. si unquam, in verb. liberis, num. 3. C. de revocand. donat. maxime cum prælegatum nihil commune habeat cum substitutione vniuersali, ex traditis per D. Hier. à Laurentiis in l. si emancipatis, num. 206. C. de collat.

9 Quintò, quia licet in donatione causa mortis mater fecerit declarationem, quod volebat fratrem suum molestare pro ducentis aureis deperditis propter inopiam mariti, hoc tamen nihil commune habet cum dispositione testatoris; cum ipse Auus in suo testamento mandauerit quod filiz, vti matrem representantes, essent æquales in bonis suis, ita quod vna non haberet plusquam alia, & sic tacite recessit à jure sibi competenti vigore dictæ donationis causa mortis.

Denique clara videtur voluntas testatoris, dum mandat & ordinat quod si dicta filia nubat, etiam viuente aua, ipsa poterit petere id tantum, in quo dictus testator reperitur debitor, submissus & obligatus erga matrem ipsius filiz, & quoad residuum ipsam concernens de hereditate, non poterit illud petere nisi post mortem suæ vxoris hæredis instituta. Igitur patet quod testator voluit reseruare omnia alia jura dictæ filiz exigenda, seu conferenda post mortem dictæ hæredis instituta, & sic adueniente casu fideicommissi.

Vnde fuit iudicatum, dictam filiam non teneri

conferre, nisi quod effectualiter de dote sua repetere potuit; reliquum verò quod consequi non potuit, non teneri conferre, sed liberari conferendo actionem dotis, quamuis inefficacem.

CAPUT CLXV.

De eo qui filiz suæ Officium vacabile in dotem constituit cum pacto, quod si Officium vacaverit per obitum Domini, seu Principalis qui habet titulum Officii, gener qui medietatem pretii in societate hujus Officii contulerat, amittat pretium & operas. Et quomodo inæqualitas pactorum societatis hujusmodi ad æqualitatem reducenda sit. Quod propter talem inæqualitatem vix possit intentari remedium l. 2. C. de rescind. de vendit. Hoc tamen casu maritum, qui loco pecuniæ in dotem constituta Officium accepit in solutum, incia uxore, teneri soluto matrimonio restituere summam in pecunia constitutam uxoris hæredibus.

S Y M M A R I V M.

- 1 Si maritus certam summam dotis nomine recognoverit, dos soluto matrimonio in eadem pecunia quantitate restituenda est, quamvis illi Officium datum fuerit in solutum.
- 2 In societate Officii Notarij, lucra ex transumptis sunt communicanda à die contractæ societatis.
- 3 Qua ratione diversimodè consideretur in societate Officii casus mortis Principalis, & illius qui ad societatem agnoscitur.
- 4 Casus omisus in contractibus decidendus est secundum jus commune.
- 5 Argumentum à contrario sensu locum etiam habet in contractibus.
- 6 Sed regula illa, quod casus omisus remanet in dispositione juris, prævalet argumento à contrario sensu.
- 7 Stipulatio facta in uno casu habetur pro non facta in alio casu diverso.
- 8 Explicatur text. in l. inter socerum, §. fin. ff. de pact. dotalib.
- 9 Argumentum à contrario sensu debile est, & non procedit quando concluderet contra dispositionem juris communis.
- 10 Societas officij non contrahitur super titulo qui semper apud Principalem remanet vita durante, sed tantum super fructibus illius.
- 11 Si Officium pereat, perit Dominus Officii, non autem illi qui ad solos fructus, seu utilitates associatus est.
- 12 Si Officium non pervenit Domino, societas esset leonina, stante pacto quod admissus ad societatem, in ea solus operari deberet.
- 13 In locatione operarum, & societate desuper contracta, non est locus remedio l. 2. C. de rescind. vendit.
- 14 Inæqualitas pactorum societatis Officii, quomodo reduci debeat ad æquitatem, & quæ hac in re consideraciones adhibenda sint.

144 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

15 *Pactum societatis quod ponens operas, illas amittat, & simul capitale, finita societate, est illicitum.*

Respondendo ad dubia proposita per quemdam Notarium, & visa facti serie per eum proposita, necnon clausula constitutionis dotis factæ in contractu sui matrimonii per eius socrum, & instrumento societatis initæ inter dictos socrum & generum.

1 Dixi in primis Generum, eueniente casu restitutionis dotis, seu hæredes ipsius obligatos fore ad solutionem summæ 2400. librarum in pecunia numerata: quia cum dos vxori constituta fuerit in pecunia numerata, quamvis maritus in solum accepit, seu compensauerit, aut accepto tulerit, illud non nocet vxori, sed illi dos in pecunia restituenda est: l. debitor, & l. vir ab eo, ff. de iur. dot. l. penul. §. si vir socero, ff. solut. matrim. præsertim cum socer dictam summam 2400. librarum, tanquam sibi in pecunia numerata solutam accepit, (& sic sine iussu vxoris, maritus summam illam pro recepta habuit) & mediante mutua compensatione illius cum pretio societatis legitime recognouerit.

2 Secundò dixi, quod remanente in statu societate, lucra prouenientia ex transumptis & extractibus actorum, debentur genero pro medietate, dummodo facta fuerint post diem contractus, & non agatur de processibus finitis & decisis per transactionem, vel sententiam, propter generalitatem verborum dictæ societatis, mentionem facientis de medietate lucrorum, vtilitatum, & emolumentorum, quæ sunt generalissima, & omnem commoditatem comprehendunt: Bertaz. in repetit. l. si quis maior, C. de transact. num. 640. Barbof. de appell. verb. c. 87. n. 2.

3 Tertiò, quod ex verbis & tenore dicti contractus societatis oritur dubium, vtrum casu quo socer decederet ante admissam coadiutoriam officiorum de quibus agitur, illius generi incurreret iacturam dictæ summæ capitalis 2400. librarum per eum collatæ in societatem. Qua in re aduertendum est, quod in dicto contractu consideratus fuit casus mortis soceri, necnon casus mortis generi, sed diuerso planè modo inter vtrumque casum: nam quoad generum, fuit conuentum quod casu quo ipse præmoreretur, dicta summa per eum collata in societatem sibi restitueretur, siue coadiutoria fuisset admissa, siue non, neque poterat aliter fieri, quia vtroque casu officium remanebat penes socrum, & sic non poterat habere rem, & pretium.

At verò casus mortis soceri fuit consideratus tantum sub conditione, qua coadiutoria fuisset admissa, quo casu cum gener habiturus esset totum officium, æquum erat ut ipse gener suppleret residuum pretii dicti Officii, quod inter partes fuerat æstimatum ad mille sexcentos aureos, & sic ostingens præstaret.

Sed in casum non admissæ coadiutoriæ, si socer præmoreretur, & sic Officia morte illius perirent, seu amitterentur, nihil fuit conuentum; & ideo cardo difficultatis in eo versatur, vtrum iactura officiorum ex mente partium, vel ex dispositione iuris pertinere debeat illo casu in totum, vel pro parte ad hæredes Soceri; an verò ad talem iacturam pro medietate, aut aliqua alia portione gener concurrere debeat.

4 Negotio diligenter perpenso, existimabam in casum mortis Soceri iacturam officiorum cedere debere periculo ipsius. Ratio est, quia cum nihil super hoc fuerit determinatum in contractu, casus omis-

sus decidendus est secundum dispositionem iuris communis, ut tradit Mantie. de tacit. & ambig. conuent. lib. 3. tit. 7. n. 34. & probatur per textum in l. cum dotem, in princ. ff. solut. matrim. plures allegat Barbof. axiom. 39. n. 7.

Et licet proponi possit contraria regulæ, per argumentum à contrario sensu, quod locum etiam habet in contractibus, ex Surd. decis. 202. num. 11. & passim hoc tenent plurimi DD. per textum in l. inter socrum, §. cum inter, ff. de pact. dotalib. & Tamen prævalere debet prior regula, nempe quod casus cuius debet determinari iuxta regulas iuris communis, vel saltem iuxta consuetudinem: ut docet Mantie. de tacit. conuent. lib. 3. tit. 7. n. 12.

Siquidem pactum illud conceptum in casu mortis soceri, fuit factum sub expressa conditione, nempe casu quo ipse præmoreretur: ergo cessante conditione, cessat etiam dispositio: & in alio casu stipulatio habetur pro non facta, d. l. inter socrum, §. fin. ff. de pactis dotal. in illis verbis, stipulationis conditio desinit: & in leg. 3. ff. eod. tit. in his verbis, pacta conuenta qua in diuortii tempore collata sunt, post facto diuortii locum non habent: & ibi Gloss. in verb. diuortii, dat exemplum, veluti si alter moriatur, & hæc stipulatio sub conditione concepta nihil operatur deficiente conditione, cum habeatur pro non facta: l. si pecuniam, ff. si cui, per leg. 1. ff. de Regula Cationiana.

Et quamvis dictus gener sibi prouiderit in uno casu, non propterea censetur sibi voluisse præiudicare in alio, sed tantum quod in eo nihil conuenisse videtur: per text. in d. l. 3. ff. de pact. dotalib.

Neque quidquam facit textus in d. l. inter socrum, §. fin. ff. de pact. dotalib. quia ibi est casus specialis fauore dotis, & ideo regulam ostendit esse in contrarium, ut casus omisus remaneat in dispositione iuris communis, ut bene aduertit Barbof. in l. si cum dotem 23. n. 2. ff. solut. matrim.

Et certissimum est, & tanquam indubitatum ab omnibus proponitur, argumentum à contrario sensu locum non habere contra dispositionem iuris communis. Vnde hoc argumentum debile esse, ut locum habere, cum alia iura vel rationes repugnent Menoch. lib. 3. præsump. 93. n. 5. & 6. Sauch. de trim. lib. 6. disp. 21. n. 9. Rot. decis. 491. n. 9. per recent.

Et propterea videndum est, quid in hoc casu decidendum sit iuxta regulas iuris communis, considerando naturam societatis de qua agitur, in qua non est tractandum de titulo Officii, quod pertinet ad Socrum vita durante; non enim conuenitur societas super titulo, sed super fructibus Officii, titulus enim pertinet ad Principem, & licet quæ licentia alienari non potest, nec post obitum transmitti, & super fructibus contrahi posse societas testatur Felicius de societate, cap. 9. num. 49.

Et in effectu, in contractu de quo agitur, planè fit mentio societatis Officii, sed solum tractum & vtilitatis ipsius: & propterea si quis periret, debet perire Socero, quia res perit dicitur leg. qua fortuitis, C. de pignorat. act. cum similibus.

Alioquin magna inurgeret inæqualitas inter partes contrahentes, contra naturam societatis, in qua æqualis debet esse ratio inter socios damni & lucri: l. si merces 78. §. vis maior, in fine, ff. de iur. iur. cõmunda, aliàs cum duobus 52. §. quidam, in fine, ff. pro Socio, Rot. decis. 493. n. 7. part. 1. recent. licet societas setuetur æqualitas inter socios, vocabitur societas leonina. Scacc. de commerc. §. 3. gloss. 3. n. 50. Leonina dec. 502. n. 4. & 6. Molles. de contr. 17. 12. c. 1. n. 1. inæqualitas

Quæst. & Res. Civil. Pars II. Cap. CLXVI. 145

Inæqualitas autem esset evidens, quia socer nihil poneret in societate, nisi summam 800. scutorum, officium autem nullo modo poneret in societate; quia ut dictum est, hoc facere non posset. Dicitur verò gener poneret summam similem 800. scutorum, & præterea operas & industriam suam; & in casum amissionis officii, amitteret suum capitale, & ulterius operas suas; dictus verò socer amitteret quidem officium, sed illud non est comprehensum in societate, & debet perire periculo ipsius, cum dominium totale, & titulus officii ad ipsum duntaxat pertineret: Gratian. *discept. forens. cap. 670. num. 12. & 772. num. 10. & 11. Seraph. decis. 337. & 576.* & rursus nullas operas amitteret ipse socer, quia per pactum expressum fuit conveniunt in dicta societate, quod ipse non teneretur operari ad utilitatem societatis, & per consequens tanta pacti inæqualitas aut contractum omnino nullum reddit, aut saltem ad arbitrium boni viri reduci debere arguit.

13 Non dico, quod difficile erit hoc casu confugere ad remedium rescissionis ex capite læsionis ultra dimidium iusti pretii, ex l. 2. C. de rescind. vendit. quia contrarium determinavit Rot. apud Bar. *decisione 234.* maxime propter difficultatem probationis valoris & æstimationis operarum, quæ decisio fuit repetita in recent. *decis. 790. part. 3.*

14 Sed dico, totum hoc debere determinari vel secundum consuetudinem aliorum Notariorum similes societates contrahentium, ut supra dictum est; vel arbitrio boni viri, considerando valorem pecuniarum per generum collarum ex vna parte, necnon operarum & industriæ solius generi, & ex alia parte considerando capitale & auctoritatem soceri: ut bene explicat Felicius in d. tract. de societ. cap. 9. n. 39. & 40. Menoch. de arbitrar. cap. 125. n. 3. Bonacina de contrah. disp. 3. quæst. 6. punct. 1. n. 3. versio. advertendum est: & versio. quarta conditio: Mosell. d. tract. 12. cap. 11. num. 27. & numero 33.

15 & 34. ubi bene explicat pactum, quod ponens operas & capitale, amittat suum capitale finita societate, esse illicitum: & licet in foro conscientie cum aliquibus circumstantiis illud pactum admittatur, tamen in foro exteriori omnino rejici debere testatur *ibid. num. 34.*

CAPUT CLXVI.

Filius qui paternam dispositionem approbavit, an possit petere supplementum legitimæ? Et qua cautela uti debeat pater, ut filius ab huiusmodi petitione excludatur. Quæ sit differentia quoad transmissionem inter petitionem supplementi, & instantiam quæ fiat, ut onus impositum legitimæ ab illa rejiciatur. Et utrum fiscus habeat jus petendi rejectionem oneris à legitimæ in qua succedit. Denique utrum redditus filio relictus post obitum patris augeat globum hereditatis ad impinguandam filii legitimam.

S V M M A R I U M.

1 Jus petendi legitimam est transmissibile ad quoscunque hæredes.

Sanlegerii quæst. & resol. civil. T. II. P. II.

2 Quando filius est in potestate avi, transmittit ius suum ad quoscunque hæredes etiam extraneos, pro petitione legitimæ.

3 Jus petende restitutionis in integrum minor ad quoscunque hæredes transmittit.

4 Licet ius petende legitimæ transmittatur, ius tamen petendi quod onus removeatur à legitimæ, non transmittitur ad extraneos hæredes.

5 Si pater usus fuerit debita cautela, filius acceptans testamentum excluditur à petitione oneris removendi, imò & ab ipsa petitione legitimæ, seu supplementi illius.

6 Fiscus est minus favorabilis, quam verus hæres; idcirco non potest petere quod onus removeatur à legitimæ.

7 Substitutio quantumvis reciproca, continet gravamen filiorum.

8 Quomodo concipienda sit dispositio paterna, ad hoc ut filius cogatur approbare gravamen appositum in legitimæ.

9 Legatum fructuum, vel ususfructus, aut annue præstationis factum filio, utrum augeat globum hereditatis paterna ad impinguandam legitimam.

IN praxi supputationis legitimæ quædam notabilia occurrunt in pluribus causis, quæ hic inferere non incongruum duxi.

Et primo quidem, quod jus petendi legitimam transmittitur ad hæredes vniuersales, quamvis defunctus illam nunquam petierit, nisi obstat præscriptio, ut probat Noal. in tract. de transmission. cap. 10. num. 7. post Anchar. consil. 323. Angel. consil. 242. Grassi. in §. transmissio, quæst. 29. num. 9. & bene Merlin. in tract. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 17. num. 8. & sequent. qui respondet num. 10. ad illud quod opponitur, privilegium filio competens esse personale: Martius Medic. *decisione 6. num. 15.* Rot. *decis. 668. part. 1. divers.* iuncta *decisione 75.* apud Merlin. in dict. tract. de legitimæ, Duran. *decis. 76. numero 55.* Cyriac. *controvers. 148. num. 23. & controvers. 284. num. 70. & sequent.*

Quod in casu qui occurrebat, dixi fortius procedere, quia agebatur de filio qui erat in potestate avi, hic enim transmittit hoc jus etiam ad extraneos, quod generale esse in filio qui est in potestate, probat Cancr. lib. 1. var. resolut. cap. 2. numero 41. in fin. Item quia agebatur de minore propter suum consensum, vel taciturnitatem enormissimè læso, qui jus petende in integrum restitutionis ad hæredes quoscunque transmittit: Idem lib. 5. cap. 2. n. 203. vers. quod intellige.

Verum in hac materia fieri debet distinctio inter 4 jus petendi legitimam, & jus petendi quod onus adiectum legitimæ removeatur. Nam in primo casu illud est reale, & transmittitur ad hæredes etiam extraneos: sed in secundo casu jus removendi onus à legitimæ non transmittitur, ut distinguit Cancr. dicto lib. primo, cap. secundo, num. 41. Gratian. *discept. forens. 983. numero decimo tertio, & sequenti.*

Imò si pater usus fuerit debita cautela, ejus auctoritatem faciunt Angelum, ne quidem ipse filius poterit impugnare onus legitimæ iniunctum, si semel paternam dispositionem approbaverit: Rot. *decis. 653. n. 13. part. 1. recent.* multoque fortius illius hæres, Add. Ludouic. *decis. 489. n. 27.* Bellon. jun. *consil. 65. num. 44. & sequent.*

Quod si agatur de filio petente remotionem 6

N

oneris